

RIDDERKERK

OAB verantwoording 2014-2018

Gemeente Ridderkerk

Juni 2018

Inhoud

Inleiding.....	3
1. Gemeentelijk beleid	4
2. Definitie doelgroep peuter en kleuter	5
3. Bereik.....	5
4. Toeleiding	6
5. Ouders	6
6. Integraal VVE programma	7
7. De externe zorg (zorgstructuur).....	7
8. Interne kwaliteitszorg	7
9. Doorgaande lijn.....	8
10. Resultaten.....	8
11. VVE-coördinatie op gemeentelijk niveau.....	9
12. Systematische evaluatie en verbetering van vve op gemeentelijk niveau	9
13. VVE condities	9
14. Lijst met afkortingen.....	10

Inleiding

De gemeente Ridderkerk ontvangt geormerkte rijks gelden voor het aanpakken van onderwijsachterstanden en heeft de wettelijke plicht deze gelden en de kwaliteit van de educatie te verantwoorden. Naar aanleiding van een risicoanalyse in 2014 bleek dat de gemeente op een aantal punten niet voldeed aan de wettelijke bepalingen. De gemeente werd door de Inspectie van Onderwijs ingedeeld in categorie 1, hetgeen betekent dat de Inspectie het toezicht verscherpte. De Inspectie gaf in het rapport aan dat de gemeente afspraken gemaakt moest hebben met de betrokken partners over onder andere de toeleiding, bereik, resultaten en kwaliteitszorg. Op een stapsgewijze en gestructureerde wijze is er vanaf 2014 met de LEA-partners een nieuw onderwijsachterstandenbeleid (OAB) geschreven. Per beleidsonderdeel is er onder regie van de gemeente een werkgroep opgericht waarin verschillende beleidsdocumenten en routes zijn opgesteld. Daarnaast is een stuurgroep opgericht met afgevaardigden vanuit het onderwijs, kinderopvang, CJG en Brede School. Deze verantwoording geeft een beknopte samenvatting van de opbrengsten uit de werkgroepen. Eind 2015 oordeelde de Inspectie dat Ridderkerk geen risicogemeente meer is en dat er goede stappen zijn gezet richting een gedegen OAB-beleid. Vanaf 2016 is dit doorontwikkeld en zijn alle aandachtspunten vanuit de Inspectie verder opgepakt. We kunnen concluderen dat de kwaliteit op dit moment goed is, maar dat het noodzakelijk blijft om het beleid verder te ontwikkelen. De vervolgstappen die wenselijk zijn, zijn bijvoorbeeld de aangepaste privacywetgeving in relatie tot het OAB beleid, monitoren van het gemeentelijke OAB-beleid in combinatie met het interne beleid van de organisaties, de veranderende wetgeving in de kinderopvang en landelijke OAB ontwikkelingen. Deze aspecten zullen het komende jaar verder opgepakt worden in de werkgroepen.

Met het onderwijsachterstandenbeleid (OAB) zetten we in Ridderkerk in op een doorgaande zorg- en leerlijn van voor- naar vroegschool en brengen we een goede verbinding tussen onderwijs en jeugd tot stand. De gemeente is samen met de organisaties voor kinderopvang verantwoordelijk voor de voorschoolse educatie. Het basisonderwijs is verantwoordelijk voor de vroegschoolse educatie. De rijksbijdrage wordt ingezet om de doelstellingen uit het onderwijsachterstandenbeleid en aanvullende lokale doelstellingen ten aanzien van voor- en vroegschoolse educatie te behalen.

In het integrale jeugd kader van de gemeente is als ambitie opgenomen dat kinderen zich moeten kunnen ontwikkelen en ontplooiën in een vertrouwde en veilige omgeving, zodat ze een goede toekomst tegemoet kunnen zien. Hierbij is het belangrijk dat de ontwikkelingskansen voor kinderen van 2 tot 6 jaar met een dreigende achterstand vergroot worden. Een van de middelen om kinderen die mogelijkheden te bieden is het aanbod van voorschoolse programma's op de peuterspeelgroepen en in de kinderdagverblijven. Vanuit preventief oogpunt is het van belang alle kinderen in beeld te hebben via het CJG en te kunnen benoemen en signaleren welke kinderen het risico lopen op een taal- dan wel ontwikkelingsachterstand. De toeleiding naar de voorschoolse voorzieningen is binnen het OAB-beleid een belangrijk onderdeel waarbij ook de doorgaande lijn naar het onderwijs veel aandacht krijgt.

In deze beleidsnotitie wordt uiteengezet op welke wijze de partners in Ridderkerk gezamenlijk binnen de landelijke kaders vorm geven aan voor- en vroegschoolse educatie. Per onderdeel wordt een korte toelichting gegeven van het beleid en de opgestelde werkwijze.

1. Gemeentelijk beleid

De afgelopen jaren is er binnen de gemeente veel aandacht geweest voor Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE) en het Onderwijsachterstandenbeleid.

Het doel van VVE is het voorkomen, het vroegtijdig opsporen en aanpakken van taal- en andere onderwijsachterstanden bij jonge kinderen. Gemeenten spelen daarbij een belangrijke rol: zij hebben de regie en een faciliterende rol. Het uiteindelijke doel van VVE is het bereiken van een situatie dat peuters zonder of met een beperkte achterstand naar groep 1 van de basisschool kunnen en dat kleuters uiteindelijk zonder of met een beperkte achterstand naar groep 3 kunnen overstappen.

Visie

Samen verantwoordelijk voor opvoeding en educatie

Alle kinderen hebben het recht zich optimaal te ontwikkelen en het maximale uit hun talenten te halen. Opvoeding, kinderopvang en onderwijs leggen hiervoor de basis. Dit vraagt een goed partnerschap tussen ouders, kinderopvang en scholen gedurende de gehele kinderopvang en schoolloopbaan van kinderen. Daarnaast vraagt het om goede kinderopvang en onderwijs met professionele pedagogisch medewerkers en leerkrachten in een modern kinderopvang- en onderwijssysteem. In het bijzonder waar het gezinnen betreft met kinderen die vallen onder de doelgroepdefinitie (zoals beschreven in hoofdstuk 2) is extra inzet gevraagd van professionals en ouders.

In dit gehele proces is een belangrijke rol weggelegd voor het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG). Het CJG screent alle jonge kinderen op een risico ontwikkelingsachterstand, indiceert, leidt toe en registreert het VVE-bereik per wijk.

Samenwerking, samen denken en samen delen

Goede samenwerking tussen ouders en voor- en vroegschoolse voorzieningen leidt tot betere prestaties van leerlingen. Kinderen in de peutergroepen en kinderen op school profiteren van goede samenwerking en ouders voelen zich serieus genomen. Een goed werkend partnerschap komt de kwaliteit van de peutergroep en van de basisschool ten goede en levert de pedagogisch medewerker, leerkracht en ouder meer inzicht in wat het kind nodig heeft zodat zij allen daar vervolgens adequaat op kunnen handelen.

Kind – ouder – peutergroep/school

Om goed te kunnen samenwerken, werken alle professionals aan een wederkerige, betrokken, open en gelijkwaardige relatie met kinderen en ouders. Dat doen zij door de eigen (des)kundigheid en visie van ouders en professionals te respecteren en te benutten. De wederzijdse informatie wordt benut tot een positieve opbouw van ontwikkeling. Professionals realiseren zich dat ouders baat hebben bij positieve opvoedervaringen en het gevoel dat ze het goed doen als opvoeder. De professionals dragen bij aan de totstandkoming van dat gevoel.

Door alle partners wordt het OAB-zorgprotocol of een vergelijkend zorgprotocol gevolgd, waarin iedere ketenpartner een eigen taak en rol heeft. Elke organisatie heeft een eigen zorgprotocol, maar vanuit de gemeente is er een OAB-zorgprotocol ontwikkeld waarin de stappen beschreven worden waaraan het vergelijkend zorgprotocol van de organisatie hoort te voldoen. De gemeente beslist of het zorgprotocol van de organisatie voldoet.

De gezamenlijke verantwoordelijkheid voor de kinderen krijgt vorm in gedeelde zorg, gedeelde verwachting, een gezamenlijk doel en voor de doelgroep op maat georganiseerde ouderparticipatie. Dit betekent een trapsgewijze aanpak voor het opzetten van ouderparticipatie. Met duidelijke doelstellingen per traprede: meeleven, meehelpen, meedenken en meebeslissen.

Deze doelstellingen moeten aansluiten bij de verwachtingen en wensen van de ouders, waarbij het belangrijk is dat er opvolging komt op activiteiten of projecten. Met duidelijkheid wat de eigen verantwoordelijkheid van ouders hierbij is.

Borging

Het is wenselijk, dat het gemeentelijk VVE-beleid structureel wordt geborgd in de beleidsplannen van de partners. OAB en VVE zijn vaste punten op de agenda van het kinderopvangoverleg en het LEA-overleg.

Er is door de gemeente een stuurgroep opgezet waarin partners afgevaardigd zijn vanuit de gemeente, onderwijs, kinderopvang, CJG en de Brede School. In verschillende werkgroepen is in Ridderkerk gewerkt aan OAB aan de hand van de volgende pijlers:

- Bereik, toeleiding en doorgaande zorglijn;
- Doorgaande leerlijn en resultaten;
- Ouderbeleid.

2. Definitie doelgroep peuter en kleuter

Binnen de gemeente is de volgende doelgroepdefinitie vastgesteld.

Er is sprake van een VVE-indicatie als:

- a) De thuistaal een andere is dan de Nederlandse taal. Dit item is altijd in combinatie met b en/of c.
- b) De jeugdverpleegkundige/jeugdarts van het CJG zien (dreigende) achterstanden in de ontwikkeling van het kind. Deze kan ook veroorzaakt worden door factoren in gezin e/o omgeving. Dit kunnen zijn
  - Kindfactoren: spraaktaalontwikkeling, motorische ontwikkeling, sociale ontwikkeling en emotionele ontwikkeling;
  - Omgevingsfactoren: huisvesting, speelruimte, het ontbreken van sociale steun.
- c) Gewichtenkinderen (alleen de categorie waarbij beide ouders een laag opleidingsniveau hebben);
(Toelichting: onder laag opleidingsniveau wordt verstaan maximaal 2 jaar vervolgonderwijs na basisonderwijs)

3. Bereik

In 2017-2018 heeft de gemeente afspraken gemaakt met SKR, YES Kinderopvang, Mundo, Hadassa en de Bron over het aanbieden van VVE plaatsen. Per week worden 4 dagdelen van 3 uur VVE aangeboden tegen een verlaagde ouderbijdrage, gedurende 40 weken per jaar. Elk kwartaal registreert de coördinator voorschoolse voorzieningen de aantallen geïndiceerde VVE-peuters, het aantal geplaatste VVE-peuters, in welke wijk zij wonen en op basis van welke indicatie het kind is geplaatst. Tevens wordt in de memo het aantal aandachtskinderen (1 tot 2 jarigen) bijgehouden zodat (in de nabije toekomst) rekening gehouden kan worden met een veranderend bereik van het aantal VVE-kinderen. Deze resultaten worden elk kwartaal besproken in de OAB stuurgroep. De coördinator houdt tevens het bereik en het non-bereik bij en dit wordt bij elke memo besproken. Tot op heden zijn er voldoende plekken gerealiseerd en is het bereik goed inzichtelijk, maar dit blijft belangrijk om te monitoren.

4. *Toeleiding*

Het CJG ziet alle jonge kinderen en indiceert op VVE. Dit gebeurt aan de hand van bovenstaand, vastgestelde doelgroep definitie. Hieronder wordt in het kort de toeleidingsroute besproken.

Wanneer het CJG een indicatie afgeeft, wordt de VVE-indicatie definitief goedgekeurd in het Voorschools Zorgadviesteam overleg (VZAT). Hierna neemt de coördinator voorschoolse voorzieningen contact op met de ouders en leidt hen toe naar de gewenste VVE-locatie. De peutergroepen zijn op de hoogte van de inhoud van de VVE-indicatie en van de VVE-folder. Tijdens het intakegesprek bespreken zij nogmaals wat er van de ouders wordt verwacht (zoals deelname ouderactiviteiten) en wat de ouders van de kinderopvang mogen verwachten (o.a. communicatie en informatie rond de ontwikkeling van het kind). Voor het volgen van de ontwikkeling wordt het volgsysteem KIIJK gebruikt waarmee de doorgaande leerlijn geborgd wordt. Elke 6 maanden vindt een evaluatie plaats van de VVE-indicatie, naar aanleiding van de KIIJK registratie en het plan van aanpak van de kinderopvang. Evaluatie vindt plaats in het VZAT, ouders kunnen daarbij aanwezig zijn. Als de ontwikkeling leeftijdsadequaat is kan de VVE-indicatie vervallen. Wanneer de ontwikkeling niet conform leeftijd verloopt, dan wordt de indicatie verlengd. Zijn er rond het 3^e jaar nog zorgen dan kan het voorschools zorgarrangement ingezet worden. Hierbij kan er maatwerk geleverd worden zodat pedagogisch medewerkers en leerkrachten al vroegtijdig extra ondersteuning krijgen bij individuele kinderen.

Vanuit het CJG is een jeugdverpleegkundige (JV) gekoppeld aan een kinderopvanglocatie. Zij is het eerste aanspreekpunt bij zorg. Daarnaast kan een jeugdverpleegkundige ouders (preventief) adviseren tijdens ouderavonden of ouderbijeenkomsten, georganiseerd door de kinderopvang.

Pedagogisch medewerkers kunnen vragen stellen over bijvoorbeeld de zorgstructuur of de aanvraag van een VVE-indicatie. Elke jeugdverpleegkundige heeft jaarlijks regelmatig overleg (2-3 keer) met de pedagogisch specialist/pedagoog van de kinderopvang.

Naast het indiceren door het CJG kan ook via andere toeleidingsroutes een VVE-indicatie aangevraagd worden. Kinderopvang, ouders en professionals zoals logopedisten, fysiotherapeuten of het wijkteam kunnen een VVE-indicatie aanvragen.

5. *Ouders*

In de werkgroep ouderbetrokkenheid is met de partners een kader ouderbetrokkenheid beschreven, waarin de wettelijke taken en de bijbehorende ambities vanuit de gemeente opgenomen zijn. De kinderopvangorganisaties geven hier zelf op hun locaties vorm aan, afhankelijk van de wijk en de ouderpopulatie.

De start op het kinderdagverblijf is belangrijk om ouders te betrekken bij de ontwikkeling van hun kinderen op de peutergroep. De intakeprocedure is hierbij van groot belang. Binnen de gemeente werken we met een uniforme intakeprocedure voor VVE kinderen. Tijdens de intakeprocedure wordt het beleid van de peutergroep besproken. Dit omvat het beleid rond veiligheid en gezondheid, het ouderbeleid, de plaatsingsprocedure en het pedagogisch beleid.

Verder kan het intakegesprek gebruikt worden om te onderzoeken aan welke ouderactiviteiten ouders behoefte hebben. De peutergroep houdt een checklist en een registratie bij van de gevoerde oudergesprekken. Het moet aantoonbaar zijn dat deze procedure wordt gevolgd en is opvraagbaar door de gemeente of inspectie.

Alle medewerkers van VVE locaties zijn getraind in het kindvolgsysteem KIIJK! en een integraal VVE programma. Ouders van VVE-kinderen zijn hiervan op de hoogte gesteld bij het toekennen van de VVE-indicatie. Informatie uit de VVE-folder en op de website van het CJG zijn hierbij ondersteunend (www.cjgridderkerk.nl/vve)

6. *Integraal VVE programma*

Op alle voorschoolse voorzieningen wordt een integraal VVE programma aangeboden. Er wordt een VVE programma aangeboden waarin alle ontwikkelingsdomeinen worden gestimuleerd en wat goedgekeurd is door het Nederlands Jeugd Instituut. In Ridderkerk wordt gewerkt met Uk en Puk, Piramide en Startblokken. Voor het volgen van de ontwikkeling wordt het volgsysteem KIIJK gebruikt waarmee de doorgaande leerlijn geborgd wordt. Twee à drie maanden na plaatsing vindt een 0-meting plaats en daarna wordt de ontwikkeling in het kindvolgsysteem nog tweemaal geregistreerd. Deze registratie wordt altijd besproken met de ouders van het kind. Op basis van de VVE-indicatie en de resultaten van de KIIJK registratie maakt de kinderopvang een plan van aanpak voor elk VVE-kind. Het plan van aanpak sluit aan op de behoefte van het VVE-kind en wordt besproken met de ouders. Het aanbod omvat activiteiten in de brede ontwikkeling en is gedifferentieerd op ontwikkelingsniveau en leeftijd.

Het doel van een uniform kindvolgsysteem is om

- De brede ontwikkeling van kinderen van 0-4 jaar vast te leggen en te volgen;
- Een zorgbehoefte bij jonge kinderen vroegtijdig te signaleren;
- Een doorgaande lijn te realiseren van de peuterspeelgroep/kinderopvang naar de basisschool of gespecialiseerde organisatie (MKD, SBO, speciaal KOV of BSO) in de gemeente;
- Een uniforme wijze van informatieoverdracht te bewerkstelligen.

7. *De externe zorg (zorgstructuur)*

De VVE-locaties volgen in de begeleiding van de VVE-kinderen het gemeentelijk OAB-zorgprotocol of hun eigen protocol. Als blijkt dat het plan van aanpak niet werkt of wanneer er zorgen zijn, kan het kind, in overleg met de ouders, toegeleid worden naar het VZAT. In geval van zorg vindt de overdracht van gegevens plaats in het VZAT-overleg als het kind 3 jaar en 6 maanden is. Uitgangspunt van de gemeente is dat zoveel mogelijk kinderen doorstromen naar het regulier basisonderwijs. Als het VZAT inschat, dat een kind extra aandacht of ondersteuning nodig heeft op de basisschool wordt de intern begeleider van de basisschool van het kind uitgenodigd op het VZAT. Als het kind nog niet is aangemeld bij een basisschool wordt de zorg gedeeld met de ambulante begeleider van het samenwerkingsverband. Naar aanleiding van het VZAT kan de basisschool, in overleg met ouders, gebruik maken van het voorschools zorgarrangement. Mocht na 3 maanden extra ondersteuning op de basisschool nog zorgen zijn, dan wordt het kind toegeleid naar het samenwerkingsverband binnen de gemeente. Mocht er gespecialiseerde hulp nodig zijn dan wordt de casus opgeschaald naar het wijkteam. Na drie maanden op de basisschool vindt een terugkoppeling plaats naar de kinderopvang organisatie.

8. *Interne kwaliteitszorg*

Het inspectiekader van OAB is leidend voor de monitoring van de kwaliteit van VVE. Binnen dit inspectiekader staan de wettelijke bepalingen waaraan het VVE/OAB beleid moet voldoen.

Met de betrokken partners zijn binnen de werkgroepen bereik en toeleiding, doorgaande leerlijn & resultaten en ouderbetrokkenheid de onderdelen vanuit de inspectie onderzocht en uitgewerkt.

Op basis van deze inspectiebepalingen wordt een kwaliteitskalender gemaakt waarin per jaar beschreven wordt welke wettelijke indicatoren en door de gemeente zelf bepaalde indicatoren gecontroleerd worden. De OAB stuurgroep voert hier de regie op en maakt afspraken met de

partners over de kwaliteit van VVE en over de wijze waarop zij de kwaliteit verantwoorden en eventueel verbeteren.

9. Doorgaande lijn

Het CJG is in de gemeente de organisatie die alle VVE kinderen in beeld heeft. Om de ontwikkeling van de VVE kinderen zo goed mogelijk in beeld te houden zijn in de gemeente de volgende afspraken gemaakt:

- Alle VVE kinderen worden “warm” overgedragen naar de basisschool als het kind 3 jaar en 9 maanden is
- De kinderopvang draagt de ingevulde KIJK lijsten, samen met de opmerkingen digitaal over aan de basisschool
- In geval van zorg wordt de OAB zorgstructuur gevolgd
- Na 3 maanden op de basisschool vindt een terugkoppeling plaats naar de kinderopvang organisatie
- In de nieuwe werkgroep “kinderopvang en onderwijs “worden nadere afspraken gemaakt over de afstemming: aanbod, pedagogisch en educatief handelen; ouderparticipatie en de inrichting van de zorg en begeleiding.

10. Resultaten

Volgens de wet op het Primair Onderwijs moet de gemeente met de VVE-instellingen en schoolbesturen afspraken maken over wat de resultaten van VVE moeten zijn. De OAB stuurgroep heeft ervoor gekozen de resultaten van VVE niet te monitoren aan de hand van toetsresultaten, maar te kijken naar de ontwikkeling die kinderen doormaken. De kinderopvangorganisaties werken met het kindvolgsysteem KIJK! waarin de gehele ontwikkeling van de kinderen gevolgd wordt. Zij nemen geen toetsen af bij de kinderen. De scholen werken met diverse volgsystemen: Horeb, Bosos, OVM en Leerlijnen Parnassys. Een aantal scholen neemt de kleutertoetsen van Cito af.

Ieder genoemd volgsysteem bepaalt of de kinderen een leeftijdsadequate ontwikkeling doormaken. De OAB stuurgroep wil daarom inzichtelijk krijgen of de VVE aanpak leidt tot een leeftijdsadequate ontwikkeling. We willen hierbij werken met een ambitieniveau dat voor alle betrokkenen vooraf helder en meetbaar is.

De gegevens worden als volgt verzameld:

- Ieder kwartaal geeft de zorgcoördinator aan de partners in de kinderopvang en de scholen een overzicht met daarop VVE kinderen;
- In dit overzicht geven de pedagogisch medewerkers en/of de leerkrachten voor de kinderen van 3 jaar en 9 maanden en van 5 jaar en 9 maanden of zij zich leeftijdsadequaat ontwikkeld hebben en doorstromen naar groep 3 van de basisschool;
- De verzamelde gegevens worden door de zorgcoördinator één keer per jaar besproken in de stuurgroep.
- De stuurgroep bepaalt aan de hand van deze gegevens of de OAB/VVE aanpak heeft geleid tot het gewenste resultaat (zoals boven beschreven) en of het OAB/VVE beleid om bijsturing vraagt.

Ambitieniveau

- Vanuit de KIJK-lijsten wordt aangetoond dat minimaal 30% van de VVE- kinderen met 3 jaar en 9 maanden zich leeftijdsadequaat hebben ontwikkeld;

- Met 5 jaar en 9 maanden heeft in totaal 80% van de VVE kinderen zich leeftijdsadequaat ontwikkeld. Dit wordt aangetoond door de volgsystemen die in het basisonderwijs worden gebruikt.

11. VVE-coördinatie op gemeentelijk niveau

De gemeente is regievoerder in het VVE beleid en organiseert hiervoor OAB stuur- en werkgroep vergaderingen met alle betrokken organisaties zoals CJG, onderwijs, kinderopvang en Brede School. Hiertoe is een OAB-beleidsmedewerker aangesteld als vast lid van het LEA-overleg.

12. Systematische evaluatie en verbetering van vve op gemeentelijk niveau

Elk jaar wordt een OAB jaarplan opgesteld met daarin de onderwerpen beschreven die geëvalueerd moeten worden. Hierbij is aandacht voor het VVE-beleid en de resultaten van VVE, het (non)bereik en de doorgaande leerlijn. In het jaarplan worden verbeterpunten benoemd en opgenomen in de planning van het komende jaar. Met de partners wordt het beleid geëvalueerd via een VVE-monitor die jaarlijks bij de partners wordt uitgezet.

13. VVE condities

Kwaliteitszorg:

- Elk jaar worden alle voorschoolse voorzieningen beoordeeld door de GGD in opdracht van de gemeente;
- De voorschoolse voorzieningen die in het register staan aangemerkt als VVE-locatie worden extra gecontroleerd op kwaliteit van de voorschoolse educatie.

14. Lijst met afkortingen

1. LEA: Lokaal Educatie Agenda
2. OAB: Onderwijs Achterstanden Beleid
3. CJG: Centrum voor Jeugd en Gezin
4. VVE: Vroeg en Voorschoolse Educatie
5. VZAT: Voorschools ZorgAdvies Team
6. MKD: Medisch kinderdagverblijf
7. SBO: speciaal basisonderwijs
9. KOV: Kinderopvang
10. BSO: Buitenschoolse opvang